

PARTICULARITĂȚI ÎN RESTAURAREA UNUI OBIECT ETNOGRAFIC NUMIT *MEREDEU* DIN COLECȚIA MUZEULUI ETNOGRAFIC AL MOLDOVEI IASI

IOAN POP

Meredeul provine din localitatea Vlădeni, județul Iași și a fost achiziționat de Muzeul Etnografic al Moldovei în 1956 de la Dumitru Ilieș din aceeași localitate. Acest obiect servea ca unealtă de pescuit în râul și bălțile Jijiei și posibil în Prut, care se află nu prea departe de Vădeni.

Dintr-o discuție avută în 1985 cu un vizitator al Muzeului Etnografic, originar de prin părțile Prutului, acesta sugera faptul că asemenea unelte erau folosite și la adunatul scoicilor de pe fundul râurilor. Într-adevăr, forma și dimensiunile acestui obiect îl plasează între mincioc și crîsnic, adică are lungimea mai mare față de mincioc (aproape 3 metri) și plasa prea mică pentru un crîsnic (diametrul - 20/40 cm în interior).

Meredeul (fig. 1-2) este confecționat din două elemente de lemn tare de corn, un element în bifurcație naturală țesit la cele două "coarne" pentru a se cupla corespunzător cu celălalt element - un semicerc prelungit și țesit, de asemenea la cele două capete. Furca și semicercul din lemn sînt legate între ele cu niște "ochiuri" de sîrmă strînsă și răsucită viguros cu cleștele. Plasa meredeului este din sfoară relativ subțire din, cînepă, împletită cu noduri pescărești și fixată de cadrul ovoidal al meredeului cu sîrmă petrecută prin găuri ce străbat lemnul pe la jumătatea grosimii sale.

Starea de conservare înainte de restaurare

În momentul intrării în laborator, meredeul prezenta o evidentă stare de degradare. Numeroase degradări au survenit în urma activității intense a insectelor xilofage, insecte care au atacat meredeul probabil după ce acesta a ieșit din uz și a fost plasat în gospodăria fostului proprietar, undeva, într-un loc retras, alături de alte unelte și obiecte

nefolosite. Frecvențele orificii de zbor și galerii făcute de insecte au afectat structura internă a lemnului, avînd ca efect fragilizarea sa avansată, fenomen care a dus la fracturarea acestuia în numeroase puncte și zone (fig. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10). Alături de fracturi identificăm numeroase fisuri, crăpături și crevase adînci, acum stabilizate (fig.11), depuneri de murdărie aderentă și oxizi de fier la contactul dintre ochiurile de sîrmă și lemn, mici pierderi de material lemnos etc. În ansamblu, meredeul este înegrit și decolorat.

Plasa din cînepă prezintă pete și depuneri de murdărie aderentă, ancrasată, pierderi de material textil, uzură funcțională etc. (fig. 14, 16).

Datorită multiplelor degradări enumerate mai sus, suferite de acest obiect, valoros pentru Muzeul Etnografic, se reclamă imperios intervenții complexe de restaurare-conservare în urma cărora s-a salvat și redat circuitului muzeal.

Descrierea sintetică a procesului de conservare-restaurare

După ce meredeul a fost tratat cu xylamon prin imersie locală, pentru stoparea atacului de insecte xilofage, procedeu repetat de trei ori, a urmat procesul de restaurare propriu-zis, care a comportat următoarele etape și operații principale:

- Desprăfuire și curățire umedă și locală generală cu soluții de curățire pentru lemn natur cu patină nobilă. Soluția este formată din esență de terebentină (10%), alcool etilic (40%), ulei crud de in (3%), amoniac (2%) și apă distilată pînă la %, proporție care formează o emulsie care înainte de operația de aplicare se agită viguros, pentru a se amesteca componentele respective. Curățirea umedă locală s-a făcut după operația de demontare în părți componente.

- A doua operațiune a constat din demontarea meredeului în cele trei părți componente: furcă, semicerc și plasa din cînepă (fig.12). După înlăturarea tuturor elementelor străine meredeului (cuie, sîrmă, sfoară, plăcuțe din lemn-atele etc) provenite din diverse intervenții anterioare de reparare, făcute probabil de fostul proprietar, au rezultat meredeul propriu-zis (fără plasă, fig. 13) și elementele survenite în urma reparațiilor anterioare (fig.15).

Plasa din cînepă a fost predată sectorului de restaurare-conservare textile, unde a parcurs procesul de conservare-restaurare specific obiectelor textile.

- Următoarea operațiune de restaurare, cea mai complexă pentru acest obiect s-a desfășurat în mai multe faze:

a) Prepararea suprafețelor de lipit;

b) Probe de reconstituire pentru a calcula porțiunile lipsă de material lemnos datorate eroziunii;

c) Montarea unor tije din metal inoxidabil în masa lemnoasă pentru consolidarea și fortificarea elementelor din lemn, fracturate (fig. 17, 18);

d) Confecționarea unui cofraj din hîrtie siliconată pentru a efectua completările cu chit pe bază de rășini sintetice (Dinox - rășină epoxidică), (fig. 19);

e) Decofrarea zonelor completate cu chit;

f) Prelucrarea completărilor.

- Integrarea cromatică locală și generală.

- Retușuri finale - partea din lemn.

- Remontarea plasei din cînepă, restaurată la sectorul de profil în aceeași tehnică și cu aceleași materiale ca cele originale.

NOTĂ

În vederea restaurării meredeului au colaborat următorii specialiști: Carmen Marian - care a restaurat componenta textilă a meredeului; Ion Cristea - conservare elemente din metal; Maria Geba - investigații chimice; Mariana Mustață - investigații biologice și tratamente; Ana-Maria Vlad - investigații fizice; Rodica Ropot - consultanță de specialitate în etnografie; Alexandru Sciurievici și Ecaterina Șamataru - fotografii.

**PARTICULARITES DE RESTAURATION D'UN OBJET ETHNOGRAPHIQUE
APPELLE *MEREDEU* DE LA COLLECTION DU MUSEE
ETHNOGRAPHIQUE DE LA MOLDAVIE DE IASSY**

Résumé

L'objet de pêche appelé *meredeu* est confectionné d'une fourche, un demi-cercle en bois et un filet de ficelle.

Au moment de leur attribution au Laboratoire de Restauration, la pièce présentait des détériorations causées par l'usage fonctionnel et des biodétériorations aggravées par les conditions impropres de dépôt et par le manque de l'utilisation dans le ménage du propriétaire.

La pièce toute entière était en un état évident de dégradation et fragilité des orifices de vol et des galeries construites par les insectes, fractures, fissures, fentes et crevasses profondes, dépôts de matière adhérente et d'oxydes de fer, de petites pertes de matériel ligneux. Le filet de chanvre présentait des dépôts de matière adhérente, encrassée, des pertes du matériel textile, et une usure fonctionnelle.

Le processus de conservation - restauration a commencé par le traitement avec du xylamon par immersion locale en vue de stopper l'attaque des insectes xilophages.

On a procédé ensuite à l'éloignement de la poussière et au nettoyage humide, local et général, avec des solutions de nettoyage pour le bois nature à patine noble (essence de térébentine - 10%, alcool éthylique - 40%, huile crue de lin - 3%, ammoniac - 2% et eau distillée jusqu'à %).

La deuxième opération a consisté en détacher les parties composantes et les éléments étrangers (clous, fil de fer, etc) et le filet a été attribué au secteur restauration-conservation textiles.

L'opération suivante de restauration a connu plusieurs étapes, visant la préparation des surfaces à coller, le montage de tige métalliques pour la consolidation et la fortification, le confectionnement d'un coffrage en papier à silicone en vue des remplissages avec du mastic à base de résines synthétiques, l'intégration chromatique et la reconstitution du filet.

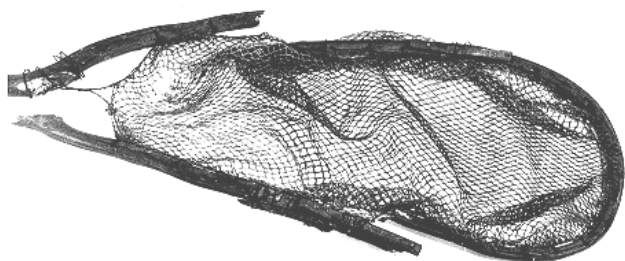

Fig. 1. Imagine parțială a obiectului (înainte de restaurare; zonele intens afectate de diverse degradări)

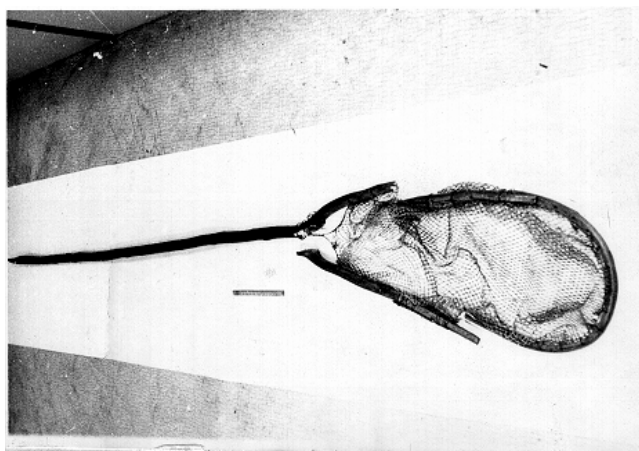

Fig. 2. Imagine de ansamblu înainte de restaurare

Fig. 3. Detalii înainte de restaurare (fractură completă la "furcă")

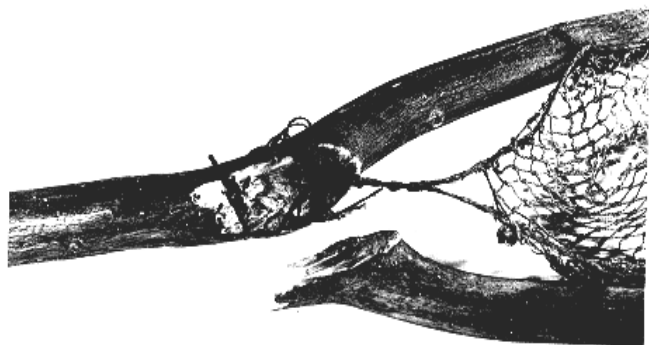

Fig. 3. Detalii înainte de restaurare (fractură completă la "furcă")

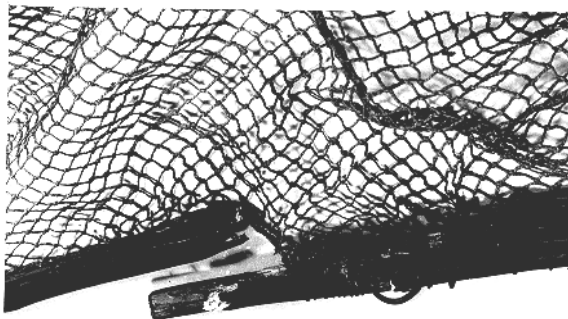

Fig. 4. Detalii în punctele fracturate de la "furcă" și semicerc

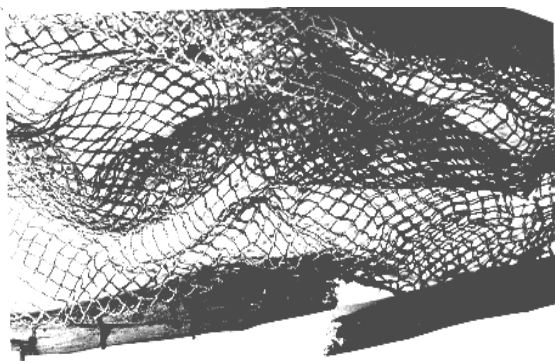

Fig. 4. Detalii în punctele fracturate de la "furcă" și semicerc

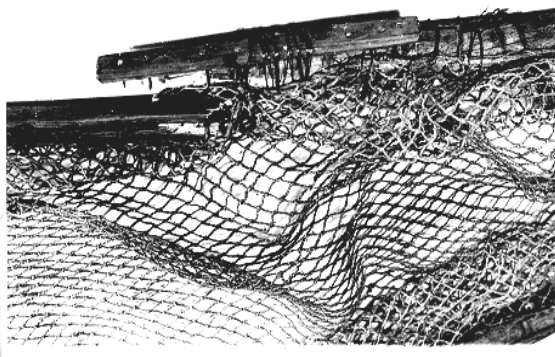

Fig. 4. Detalii în punctele fracturate de la "furcă" și semicerc

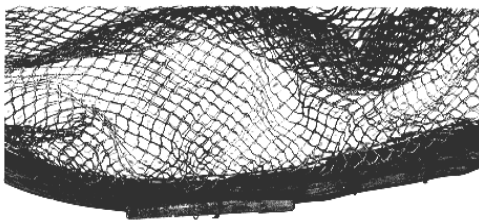

Fig. 5. Zona de intervenție anterioară, neadecvată

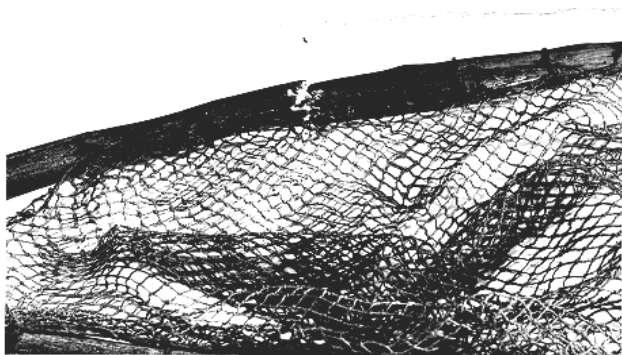

Fig. 6. Detalii din punctele fracturate de la "furcă" și semicerc

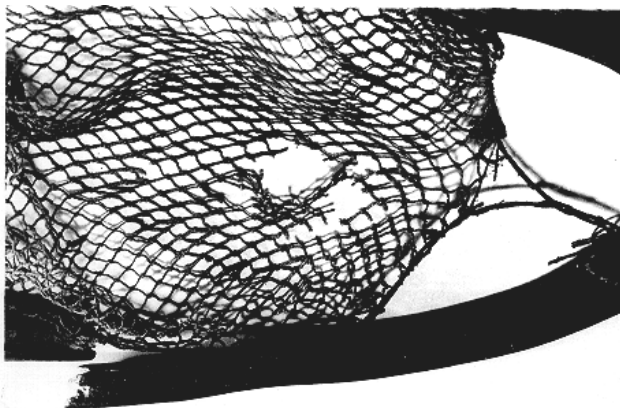

Fig. 6. Detalii din punctele fracturate de la "furcă" și semicerc

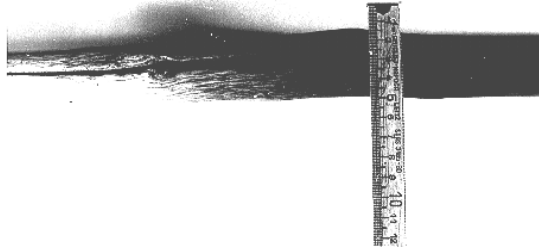

Fig. 7. Grosimea "cozii" meredeului

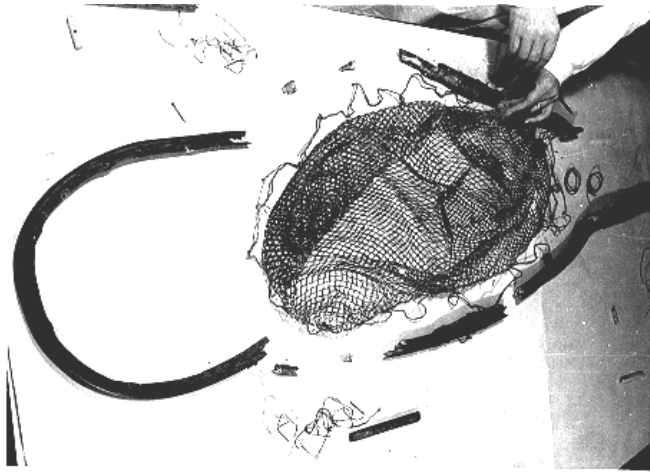

Fig. 8. Aspect privind demontarea plasei și înlăturarea unor adaosuri și obiecte străine (plăcuțe de lemn fixate în cuie, sfoară, sîrmă etc.) folosite pentru repararea meredeului în mai multe rînduri

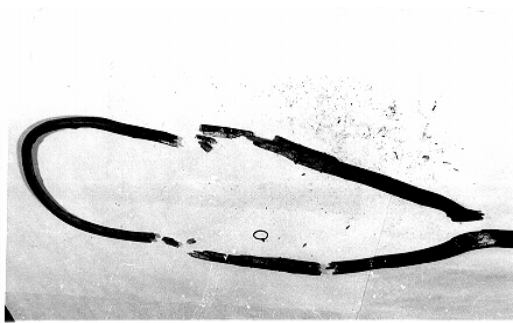

Fig. 9. Imaginea "furcii" meredeului după demontarea plasei

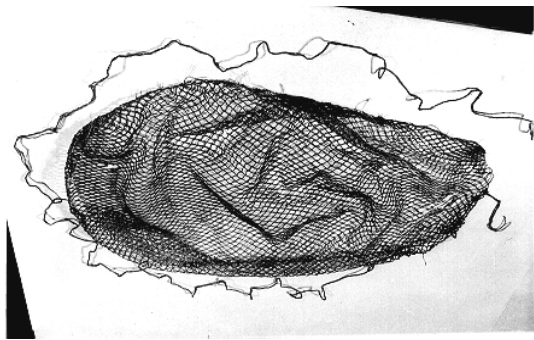

Fig. 10. Plasa după demontare.

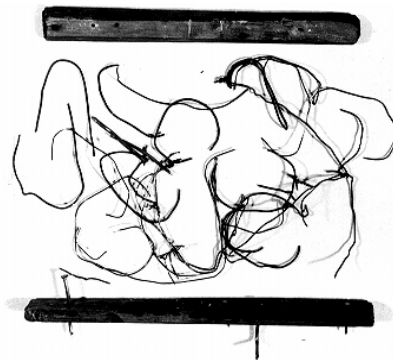

Fig. 11. Elementele rezultate din intervențiile anterioare, majoritatea necorespunzătoare (diverse operații de reparare empirică în afara tehnicii în care a fost confecționat merdeul)

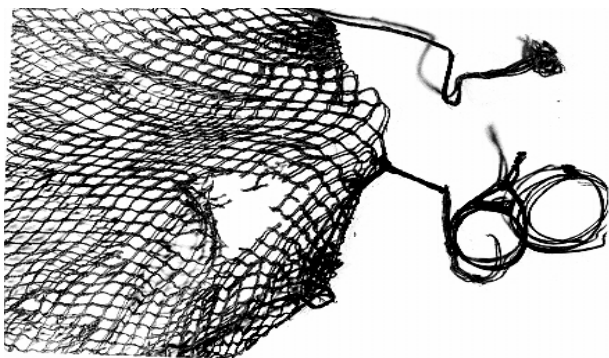

Fig. 12. Detaliu la "plasă" înainte de restaurare

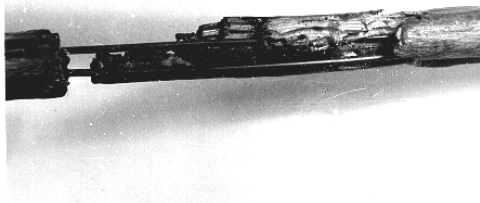

Fig. 13.a. Detalii din timpul restaurării; tije și știfturi din metal inoxidabil folosite pentru reconstituirea zonelor fracturate cu pierderi de material lemnos

Fig. 13.b. Detalii din timpul restaurării; tije și știfturi din metal inoxidabil folosite pentru reconstituirea zonelor fracturate cu pierderi de material lemnos

Fig. 14. Impregnare și completări cu rășini sintetice, folosindu-se lampă cu lumină infraroșie

Fig. 15. "Furca" și "semicercul" meredeului după reconstituire și reasamblare "în ochiuri" de sîrmă

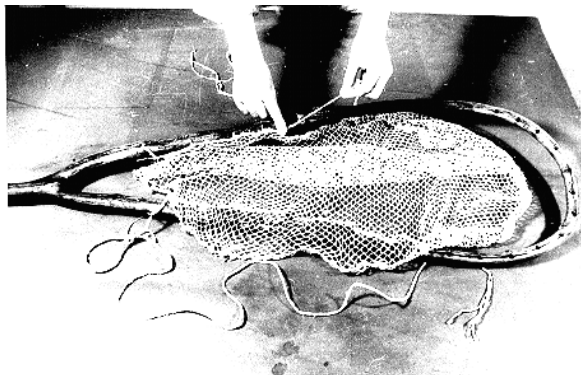

Fig. 16. Aspect din timpul remontării plasei (restaurate) în tehnica originală

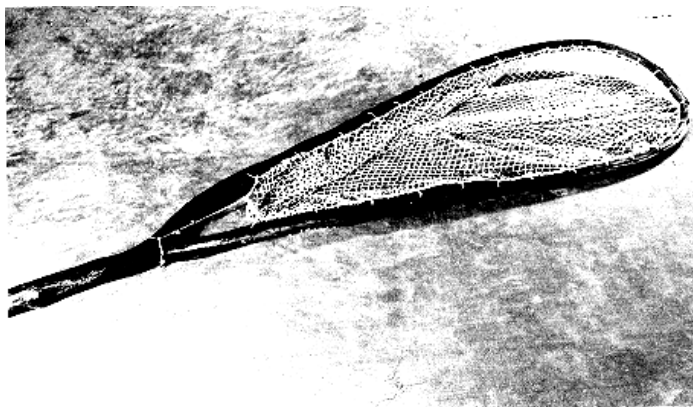

Fig. 17. Imaginea (parțială) a meredeului după restaurare